

Ttgsas Seejiq Balay

Sbiyaw han o ungac ka sapah pyasan ksun, wana nanaq ttgsa tnsapah, ttgsa tnealang. Sayang do niqan ka pyasan prajing, pyasan ciway, pyasan tgska, pyasan tgbaraw, pyasan paru, pyasan qmqur knkla dnii. Mmeenu ka ttgsa sbiyaw hug?

Seejiq Balay ksun ga tmgsa laqi rabu o ini seasug saw dqrijil ni dsnaw, rabu siida ka laqi o kana ka saw tama ni bubu o ksugun dha balay ini kmunuh ka laqi rabu ni mnarux, yasa mlutuc naqih dnkila ka saw nii. Gaya Seejiq ga hniyan dha snbghuran utux ka gisu prudu hiyi niya, kiya ni spuhun empsapuh ni qdriqun paah ruwan hiyi laqi rabu ka utux naqih, iyux dha skbyaxun munuh unuh bubu ka laqi rabu, ida asi ka mGaya wah!

Nasi saw prajing mplaqi hari do, yabi empitu ni maspac hari ka hngkwaan siida do, psnaqun ka laqi qrijil ni laqi snaw da. Pklaun saw inu ka ini pntna dha, asi ka pspruun mpqita. Mplaqi siida, ida bubu ka pusu bi dmanga ni tmgsa dhyaan ana manui.

Dhuq saw mbiyax hari do “ mpshmadan ” ka dqrijil ni dsnaw da, ini sdalih ni pprngaw ka dqrijil ni dsnaw dni prajing msluhay euda quri kddusun babaw da. Saw ka dsnaw ga teumal musa mppais, mmaduk

Imiqu, mpbgurah qnpahan ni phiyug sapah. Dqrijil o teumal meuda qqpahun ruwan sapah, phuma pnegalang ni tminun pala. Mkla euda ka dsnaw ni dqrijil do tduwa ptasun ka dgras dni, ririh saw mpseejiq balay da.

Babaw mnstrung ka wauwa ni rsrisaw do, kiya ka ksun “ seejiq balay ” da. Mtucing laqi ni mduuy laqi do, kiya ka thnganan “ tama ni bubu ” da. Dhuq mrimal, mataru kmxalan ka hngkwasan do thnganan dha “ bubu ruda ni tama rudan ” da, ida niqan malu bi Gaya “ psparu bi qmita rdrudan ” ka Seejiq Balay ksun.

Paah hiya siida psnegul tama uxay uri o ririh saw tama na dsnaw ka lqlaqi dsnaw. Lqlaqi dqrijil o psnegul bubu uxay uri o ririh saw bubu na dqrijil, tgsaun dha quri saw Gaya qpringan alang ka lqlaqi, saw ka bsaniq, hmadan, msdangi ni kana ka knkla Gaya skeudus babaw dxgal. Psluhay nanaq muda Gaya qpringan Seejiq Balay, mqaras musa teumal meuda ddaun quri tnealang. Kiya ni egu nanaq knkla do musa malu bi knudus babaw dni, mrana kana ka lqlaqi uri da. Kiya ni smulu psblaiq kndusan hici o ida “ ttgsa ” ka pusu bi, asi ka “ ttgsa ” kiya ka tduwa msblaiq mudus babaw dxgal ka hici da.

賽德克族的教育

過去賽德克族的教育是如何呢？

嬰兒期的教育並無性別之分，父母擔心嬰孩拒吸奶或生病，會使嬰兒身體虛弱。族人認為這是 utux 作祟，必遵守 gaya 賜予的禁忌。

幼兒期開始分性別，七、八歲時開始指導性別差異並相互尊重，由母親負起養育責任。

青年期男女才相互忌諱，並開始學習生活技能，男子參與出草、狩獵隊伍、開墾、建屋，女子參與家事、農耕、紡織工作。男子學會出草、狩獵後即接受紋面的榮耀；女子學會紡織後，接受紋面，進入待嫁期。

結婚後進入成年期。俟小孩結婚有子，抱了孫子，始稱 Tama、Bubu。五、六十歲時稱為 Baki、Pai，老人們普遍受到族人尊崇。

男孩跟隨父親或男性長輩生活；女孩則與母親或女性長輩生活在一起，一直進入成年期。在這一個時期，教導小孩社會群體，如生活的禁忌、家庭倫理、社會倫理、及生活技能等智識技能，以適應各項活動，追求更美好的未來，並維持生存，需要教育才能完成。